

Література:

1. Адамс Р. Основы аудита / Р.Адамс; пер. с англ. Ю. А. Ариенко и др; под ред. Я.В.Соколова. -М.: Аудит, ЮНИТИ, 1995 г. - 398с.
2. Аудит / Аренс Э.Л, Лоббек Дж.К.; пер. с англ.; под ред. Я.В.Соколова. - М.: Финансы и статистика, 1995.-560 с.
3. Аудиторский словарь / СМ. Бычкова, М.В. Райхман, В.Я.Соколов, А.А.Терехов, Л.З.Шнейдман. -М.: Финансы и статистика, 2003.- 192 с.
4. Выборочные методы в аудите / Е.М.Чатыркин, Н.Е. Васильева. -М.: Дело, 2003.-144 с.
5. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики. Видання 2007 року [пер. з англ. О.В.Селезньова, О.Л.Ольховікової, О.В.Гік, Т.Ц.Шарашидзе, Л.Й.Юрківської та О.С.Кулікова].- К.: Аудиторська палата України, 2007.- 1172 с.
6. Пилипенко І.І. Стандарти аудиту та етики: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / І.І.Пилипенко, О.Ю.Редько. - К.: ДП Інформаційно-аналітичне агентство, 2007.- 277 с.
7. Редько О.Ю. Аудит в Україні. Морфологія: [монографія]/ О.Ю.Редько.-К.: ДП Інформаційно-аналітичне агентство, 2008.-493 с.
8. Терехов А.А. Аудит: перспективы развития / А.А. Терехов.-М.: Финансы и статистика, 2001.- 560 с.

*Поцелуй Оксана,
студентка групи РКм-51*

ДЕТІНІЗАЦІЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В УКРАЇНІ

В умовах ринкової трансформації в Україні однією з ключових є проблема обмеження глибокої тінізації економічної діяльності, яка реально загрожує національній безпеці та демократичному розвитку держави. Значні масштаби тіньової економічної діяльності позначаються на обсягах і структурі ВВП, гальмують соціально-економічні реформи, спотворюють офіційні дані про стан економіки.

Тіньова економіка в Україні набула такого розвитку і поширення, що у поєднанні із загальною криміналізацією суспільства почала загрозувати не лише економічній, а й національній безпеці держави. Тому ці проблеми посіли одне з чільних місць у наукових дослідженнях, нагального вирішення потребує розробка комплексу заходів протидії тіньовій економіці.

Метою статті є аналіз оплати праці та тінізації виплат працівникам, форми виявлення, причини та методи боротьби з таким негативним явищем. Першочерговими заходами щодо детінізації заробітної плати повинен стати контроль з боку державних органів (Державна податкова служба

України, Державна інспекція України з питань праці та фондів соціального страхування) за належним розміром заробітної плати, попереджуючи випадки її свідомого заниження роботодавцями та виведення самої економіки із «тіні», шляхом зменшення податкового навантаження.

Проблеми легалізації зайнятості та заробітної плати на сьогодні зумовлена її масштабами та надзвичайно негативними та руйнівними наслідками, як для держави загалом – на макро рівні, так і для пересічного громадянина – працівника – на мікро рівні. За оцінками експертів, сьогодні в Україні близько 45-50% заробітної плати виплачується не офіційно. Така ситуація призводить для значних негативних наслідків не тільки для бюджету держави, а й для самих працівників. Ціна тіньових виплат при цьому чимала, – держбюджет щорічно втрачає мільярди несплачених податкових платежів. Адже отримуючи тіньову заробітну плату працівники позбавляють себе багатьох соціальних гарантій.

Боротьба з тіньовими виплатами – це перш за все упередження та руйнування схем ухилення від сплати податків суб'єктами господарювання з метою ліквідації джерел надходження тіньових коштів, які потім використовуються для того, щоб зарплату видавати в конвертах[2, ст. 165].

Варто зазначити, що різні складові тіньової економіки по різному впливають на суспільне і економічне життя країни. Доцільним у цьому зв'язку є таке структурування тіньової економіки: неформальна економіка, прихована економіка і підпільна економіка, розробляючи теоретичні підходи та пропонуючи відповідні практичні заходи щодо детінізації, пропонуються вести такі економічні заходи, які по суті мають стати не забороняючими, а стимулюючими, такими що сприяли б розвитку економічної діяльності, а не приховуванню її результатів.

До неформальної економіки відноситься економіка домашніх господарств, яка спрямована на задоволення власних потреб. Прихована економіка включає легальну зайнятість, але офіційно не показана, тут існує можливість прискореного накопичення капіталу з метою ведення прихованого бізнесу, тому політика у сфері безпеки в цій ситуації, має бути спрямована не на заборони і обмеження, а на формування податкової системи з метою створення більш вигідних умов для легальної економіки. Найнебезпечнішою є підпільна (кримінальна) економіка, яка має антисоціальний, злочинний, а відтак, виключно деструктивний характер, це звуження офіційного сектору економіки, перерозподіл національного доходу, неконтрольований вплив капіталу за кордон, втрата довіри населення до держави.

Тіньова економіка, яку породжує нелегальна зайнятість – спричиняє зменшення доходів на всіх рівнях; руйнує кредитно-грошову систему; знижує ефективність макроекономічної політики, оскільки для прийняття

економічних рішень на макрорівні використовуються дані офіційної статистики, для якої “тіньова” економіка не звітує.

Такий стан речей зумовлений кількома причинами:

- у державі відсутня належна координація зусиль із розробки і, що дуже важливо, практичної реалізації ефективних заходів щодо протидії зростанню тіньової економіки в усіх її проявах, істотного зниження її обсягів;
- у галузевій науці відсутні потужні дослідницькі структури, наукові школи, які б на постійній основі займалися дослідженнями з цієї проблематики;
- наявні на сьогодні дослідження носять здебільшого узагальнюючий характер, містять характеристику функціонування тіньової економіки в Україні в цілому без належної секторальної диференціації, що ускладнює оцінку, а отже і розробку дієвих заходів.

Основними проблемами детінізації заробітної плати є високий рівень нарахувань на фонд заробітної плати роботодавців та низький рівень правової культури двох сторін трудового договору: як роботодавця, який пропонує працювати нелегально так і найманого працівника, який погоджується працювати не будучи офіційно працевлаштованим. Разом з тим, найбільш постраждалою стороною в цій ситуації – є громадяни – робітники, які через виплату “тіньової” зарплати позбавляються належного соціального захисту (позбавляються виплат гарантованих законодавством). Як свідчить практика іноземних держав, одним із способів вирішення вищезазначеної проблеми є удосконалення чинного законодавства, безумовно - з врахуванням світового досвіду[3, ст. 11].

Наприклад, у європейських країнах дане питання вирішується за допомогою диспозитивних методів, насамперед методу заохочення. Такі методи доцільно запровадити і в Україні. Так, підприємствам, на яких не виявлено факти виплати заробітної плати в конвертах, мають надаватися податкові канікули [1, ст.17].

Позитивно вплине на детінізацію заробітної плати і зменшення податкових відрахувань із зарплати. Натомість варто підняти розмір мінімальної заробітної плати. При цьому слід розглянути і можливість застосування індикативної зарплати. Метод індикативних зарплат показав свою ефективність у боротьбі із «тіньовими зарплатами» при застосуванні в Республіці Болгарія.

Ще одним заходом для детінізації зарплат має стати перерозподіл часток роботодавця і працівника в структурі соціальних внесків. На сьогодні співвідношення цих складових в Україні – одне з найнижчих у світі. У нашій країні співробітник платить тільки 8,7% від усього соціального внеску. Тоді як в Австрії – 40%, Болгарії – 42%, в Іспанії – 16,5%, Італії – 23%, Латвії – 27%. У Молдові 49% та в Польщі 56%. Такі заходи приве-

дуть до того, що працівник буде сам заінтересований у тому, щоб отримувати високу офіційну заробітну плату, тому що чим вищий розмір його внеску, тим вища відповідальність за формування власного пенсійного рахунку, виплат по безробіттю, лікарняних. Для України на першому етапі прийнятною була б пропорція 30 на 70 на користь роботодавців.

Над вирішенням цієї проблеми працюють ООН, Європейський парламент, Організація безпеки та співтовариства в Європі (ОБСЄ), інші міжнародні організації.

Крім того, доцільно проводити роз'яснення серед населення, що легальна заробітна плата вигідна насамперед робітникам, у результаті чого вони не позбавляються соціальних гарантій. Також, податкова система має стати відкритою, прозорою та зрозумілою.

Отже, боротьба із таким явищем, як заробітна плата у "конвертах" має відбуватися за сукупністю адміністративних, економічних та правових методів. При цьому мають бути враховані інтереси як працівників, так і держави та роботодавців.

Отже, необхідно проводити детінізацію економіки, в контексті якої рішуче долати корупцію як інститут тіньової економіки через здійснення комплексу радикальних економічних, правових, організаційних та адміністративних заходів.

Використана література:

1. Кваша Т.К. Досвід окремих країн стосовно напрямів детінізації економіки [Текст] / Т.К. Кваша // Досвід країн Європи і Канади у боротьбі з тіньовим сектором економіки // Науково-технічна інформація. – 2006. – №2. – С.15-19.
2. Пиварникова І.Ю. Тіньова економіка України: причини, обсяги та шляхи їх зменшення [Текст] / І.Ю. Пиварникова // Держава і регіони. Серія: Економіка і підприємництво. – 2010. – №2. – С.163-167.
3. Репін К. Неофіційні зарплати та соціальне благополуччя [Текст] / К.Репін // Проблеми тіньової економіки та її вплив на соціально-економічний стан країни// Соціальний захист. – 2009. – №8. – С.10-12.

*Пушкар Михайло,
студент групи РК-11*

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Сучасний період в історії людства характеризується переходом цивілізації до нового етапу розвитку, який називається у відповідності до пе-